

RAMİL ƏLİYEV
AMEA-nın İqtisadiyyat İnstitutunun böyük elmi işçisi,
iqtidad üzrə fəlsəfə doktoru

İSTEHSAL SAHİBKARLIĞININ İNNOVASIYA TƏMİNATI

Açar sözlər: istehsal sahibkarlığı, amillər, innovasiya, təşkil, təminat, metodlar, idarəetmə, tənzimləmə.

Ключевые слова: производственное предпринимательство, факторы, инновация, организация, обеспечение, методы, управление, регулирование.

Key words: industrial entrepreneurship, factors, innovation, organization, software, methods, management, regulation.

Giriş

Sahibkarlıq fəaliyyətinin əsas, aparıcı növü istehsal sahibkarlığıdır. İstehsal sahibkarlığı əsasən yeni maddi dəyərlər yaradılması ilə bağlıdır. Sahibkarlığın inkişaf tarixinin təhlili göstərir ki, sahibkarlıq fəaliyyətinin həyata keçirilməsi bir çox amillərdən asılıdır və bu fəaliyyətin formalaşması aşağıdakı elementlərin mövcudluğunu tələb edir:

- sahibkarın özünün;
- sahibkarlıq ideyasının, hər hansı bir (bir neçə) sahibkarlıq növü ilə məşğul olmaq istəyinin;
- ilkin kapital yığımının;
- sahibkarlıq fəaliyyəti növünə (növlərinə) uyğun texnika və texnologiyanın, texniki elementlərin, xammal, material və müvafiq işçi qüvvəsinin [1, s. 8-9].

Qeyd edilən elementlərin mövcudluğu sahibkarlıq fəaliyyətinin, eləcə də onun bir növü olan istehsal sahibkarlığının formalaşmasının ilkin şərtləridir. Bunlarla yanaşı, sahibkarlıq fəaliyyətinin, xüsusilə də istehsal sahibkarlığının uzun müddət sabit, səmərəli fəaliyyət göstərməsi, rəqabət mübarizəsində qalib gəlməsi fəaliyyət sahəsinə aid yeniliklərin - innovasiyanın - mütəmadi olaraq tətbiq edilməsini tələb edir.

İstehsal sahibkarlığının innovasiya təminatının mahiyyəti və mərhələləri

innovasiya- yeni texnoloji ideyaların, təkliflərin, elmi-texniki qərarların praktiki tətbiq edilməsi və həyata keçirilməsidir.

Təbiidir ki, innovasiyanın tətbiq edilməsi istehsalla bilavasitə məşğul olan sahibkardan asılıdır. Y.Şumpeter qeyd edirdi ki, "Sahibkarların vəzifəsi-ixtiraların tətbiq edilməsi yolu ilə istehsal üsullarının islahatını aparmaqdan

və inqilabiləşdirməkdən, daha geniş mənada isə-yeni xammal mənbələri və ya yeni hazır məhsulların yeni bazarlarını kəşf etməklə - əvvəl mövcud olan sənaye sahəsini yenidən qurmağa və yenisini yaratmağa qədər-yeni texnologiyalardan istifadə edərək yeni növ əmtələri, yaxud, əvvəlki əmtələri yeni metodlarla istehsal etməkdən ibarətdir." [5, s. 51]

Innovasiyanın istehsala tətbiqi bir neçə mərhələ üzrə həyata keçirilə bilər. Hər bir konkret halda ən səmərəli yol seçilməli və bu zaman texnologiyanın xarakteri, satış bazarlarının mövcud vəziyyəti, müəssisənin, firmanın potensialı, mövcud iqtisadi mühit nəzərə alınmalıdır.

Qabaqcıl müəssisələrin təcrübəsi göstərir ki, innovasiya prosesini aşağıdakı mərhələlər üzrə həyata keçirmək məqsədəuyğundur.

İlk olaraq innovasiyanın tətbiq edilməsinə dair daxil olmuş ideyalar sistemləşdirilməlidir. Bu ideyalar bazardakı texnoloji dəyişikliklər haqqında müəssisənin elmi-texniki bölməsindən, istehsal şöbələrinin marketing xidmətindən, satış aparatından, ticarət vasitəçilərindən, son istehlakçılardan daxil ola bilər. Bunlarla yanaşı, yeni məhsulun işlənilib hazırlanması və mənimlənməsi, meydana çıxma biləcək riskin dərəcəsi və ölçüsünün müəyyənəşdirilməsi, yeni məhsul istehsalının həyata keçirilməsi üçün müəssisənin potensial imkanları, məqsədli bazarlar və onların inkişafının uzun müddətli meyilləri haqqında da informasiya toplanmalıdır.

İkinci mərhələdə ideyaların imkanları və praktiki olaraq reallaşdırılmasının mümkünlüyü müəyyən edilməli, yeni və ənənəvi əmtələrin texnoloji ümumilik dərəcəsi aydınlaşdırılmalı, yeni məhsulun müəssisənin imicinə və strateji inkişafına uyğunluğu müəyyənəşdirilməli, müvafiq ideyalar seçilməli və yeni məhsul ideyası işlənilib hazırlanmalıdır.

Bundan sonra yeni məhsulun iqtisadi səmərəliliyi təhlil edilməli və bu məqsədlə müəssisənin marketing proqramı işlənilib hazırlanmalıdır. Marketing proqramı aşağıdakıları əhatə etməlidir:

-ideyanın konkret layihə şəklini aldığı halda məhsulun texniki cəhətinin işlənilib hazırlanmasını;

- məhsulun texniki-iqtisadi xarakteristikasının müəyyən edilməsini, onun keyfiyyət və istehlak xüsusiyyətlərinin qiymətləndirilməsini;

- potensial bazar tələbatının və satışın həcminin qiymətləndirilməsini;

- yeni məhsulun yaradılmasına və mənimlənməsinə sərf edilən investisiyaların (texnologiyanın, maşın və avadanlıqların, xammal və materialların alınmasına, kənd heyətinin saxlanmasına və s. çəkiləcək xərclərin) və onların ödənilmə müddətinin müəyyən edilməsini;

- yeni məhsulun mənimlənməsi və onun bazara çıxması müddətinin müəyyən edilməsini;

- yeni məhsul istehsalının rentabelliyyətinin qiymətləndirilməsini.

İnnovasiyanın tətbiq edilməsinə və yeni məhsul yaradılmasına dair konkret qərar qəbul edildikdən sonra aşağıdakı işlər həyata keçirilməlidir:

- müəssisənin müvafiq bölmələri üzrə vəzifələr bölüşdürülməli, yeni məhsulun konkret inkişaf proqramı işlənilib hazırlanmalıdır;
- yeni məhsulun nümunəsi yaradılmalı və texniki sınağı keçirilməlidir;
- məhsulun adı müəyyənləşdirilməli, onun əmtəə nişanı tərtib edilməli, qablaşdırılması, markalaşdırılması müəyyən edilməlidir.

İnnovasiyanın tətbiq edilməsinin əsas şərtlərindən biri yeni istehsal ediləcək məhsulun reallaşdırılması imkanlarının müəyyən edilməsindən ibarətdir. Ona görə də sonrakı mərhələdə:

- yeni məhsulun ilkin qiyməti və digər kommersiya şərtləri müəyyənləşdirilməli;
- optimal satış kanalları seçilməli;
- reklam vasitələri və metodları seçilməli;
- servis xidməti təşkil edilməlidir.

Yeni məhsulun bazarda uğur qazanacağı halda- axırıncı mərhələdə - onun seriyalı və ya kütləvi istehsalı haqqında qərar qəbul edilə bilər. Bu mərhələdə aşağıdakılar müəyyən edilməlidir:

- müəssisənin maliyyə imkanları: seriyalı və ya kütləvi istehsal və satışa sərf ediləcək maliyyənin ümumi məbləği, maliyyələşdirmənin mənbələri;

- istehsalın və satışın həcmi, məhsulun rentabelliği;
- tələb və tələbatın ödənilməsi səviyyəsi;
- satış kanalları və metodları;
- müəssisənin bazardakı segmenti və imici;
- müəssisənin alıcılar və istehlakçılarla olan əlaqələrinin sabitlik dərəcəsi;

- müəssisənin istehsal potensialı: mövcud güclərdən istifadə edilməsi imkanları, resurslarla, ixtisaslı heyətlə təmin olunma səviyyəsi;

- yeni məhsulun normativ göstəricilərə - standartlara, ölkədə məhsul satılmasını nəzərdə tutan dövlət normalarına uyğunluğu;
- yeniliyin patent müdafiəsinin təmin edilməsi.

İnnovasiyanın növləri və yeni məhsulun səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi metodları

İstehsal sahibkarlığının inkişafı qarşısında duran məqsədlərdən və sahibkarın maliyyə imkanlarından asılı olaraq innovasiya fəaliyyətinin beş növünə rast gəlinir:

Birinci, böyük innovasiya. Böyük innovasiyanın tətbiqi istehsal prosesində inqilabi yeniliklərin həyata keçirilməsinə şərait yaradır, istehsalın strukturunun, idarəetmənin və iqtisadi inkişafın sürətini kökündən dəyişir.

İkinci, radikal innovasiya. Radikal innovasiya yeni elmi ideyalar və ixtiralarla nəticələnir ki, bunların da əsasında texnoloji sistemlərin keyfiyyətinin kökündən dəyişdirilməsi və yeni istehsal sahələrinin yaradılması mümkündür.

Üçüncü, prinsiplial innovasiya. Prinsiplial innovasiya əhəmiyyətli ixtiralar və elmi-texniki təkliflərlə nəticələnir və onların bazasında texnikanın yenisi ilə əvəz edilməsi şərti ilə yeni texnologiya yaranır.

Dördüncü, təkmilləşdirilmiş innovasiya. Təkmilləşdirilmiş innovasiya mövcud texnologiyanın, obyektlərin, məhsulun və texnikanın təkmilləşdirilməsinə, modernləşdirilməsinə imkan yaradır.

Beşinci, sadə innovasiya. Sadə innovasiyanın tətbiqi nəticəsində istehsalda istifadə edilən texnika və texnologiyanın texniki-iqtisadi parametrlərinin bir müddət saxlanması nail olunur.

Innovasiyanın qeyd edilən növlərinin fərqli xüsusiyyətləri olsa da, onların istehsalda tətbiq edilməsi elm və texnikadan müəyyən dərəcədə istifadə edilməsinə, yeni texnologiyanın tətbiqinə, məhsulun keyfiyyətinin yüksəldilməsinə, yaradıcılıq axtarışlarına və yeniliklərə, idarəetmədə yeni mütərəqqi formaların tətbiqi əsasında istehlakçıların tələbatının ödənilməsinə və beləliklə də, iqtisadi artımın əldə edilməsinə imkan yaradır. innovasiya yeni ideyaların yaradılması və tətbiqi hesabına müəssisənin iqtisadi və ya sosial potensialında məzmunlu, məqsədyönlü dəyişikliklər həyata keçirmək cəhədidir. İnnovasiyanı mövcud uyğunsuzluqların, məhsullara və proseslərə tələbatın, ayrıca sahədə və bütövlükdə bazarda dəyişikliklərin və yeni biliklərin nəticəsi kimi də xarakterizə etmək olar.

Təbiidir ki, innovasiyanın istehsalda tətbiqində əsas məqsəd yeni məhsul istehsal etmək və ya mövcud məhsulun keyfiyyətini yüksəltməklə sahibkarlıq strukturunun mənfəətini artırmaqdan ibarətdir. Ona görə də, istehsalı nəzərdə tutulan yeni məhsulun səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi vacib məsələlərdən biridir. Təcrübədə yeni məhsulun səmərəliliyinin qiymətləndirilməsinin aşağıdakı metodlarından istifadə edilir:

- ekspert metodu. Bu metod yeni məhsulun səmərəliliyi haqqında ekspert qiymətləndirilməsinə əsaslanır. Təbiidir ki, belə qiymətləndirmə üçün onu həyata keçirən şəxs müvafiq bilik və təcrübəyə malik olmalıdır;

- gözlənilən mənfəət normasının müəyyən edilməsi;
- ehtimal yanaşma.

Bu metod yeni məhsulun iqtisadi səmərəliliyinin mühəndis-iqtisadi hesablamalarla müəyyən edilməsinin qeyri-mümkünlüyü halında tətbiq edilir;

- gözlənilən mənfəətin dinamikasının qiymətləndirilməsi;
- çoxölçülü qiymət meyarı.

Bu metodun tətbiqi sahibkarlıq fəaliyyətinin həyata keçirildiyi sahənin cazibədarlığını, ona rəqiblərin nüfuz etmə imkanlarını, sahənin rəqabət

qabiliyyətinə yeni məhsulun və bütövlükdə müəssisənin təsirini, istehsal edilən əmtəələrin təkmilləşdirilməsi üçün işlənib hazırlanmış layihələrdən isitifadə edilməsi imkanlarını, yeni məhsulların istehsalı və satışının müəssisənin maliyyə vəziyyətinə təsirini qiymətləndirməyə imkan verir.

Yeni məhsulun istehsala hazırlanması prosesində artıq vəsait və vaxt sərf edilməməsi üçün səmərəsiz ideyalardan ilkin mərhələdəcə yaxa qurtarmaq lazımdır. Yeni məhsulların hazırlanması, tətbiq edilməsi və istehsalatda sınaqdan çıxarılması müəssisənin rəqabət qabiliyyətini və mənfəətini artırmaq vasitəsi kimi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Nəzərə almaq lazımdır ki, müasir dövrdə məhsulların yeniləşdirilməsi son dərəcədə yüksək templo gedir. İstehsalatda innovasiyanın tətbiq edilməsi müəssisənin bu prosesdən kənarında qalmamasına şərait yaradır.

Innovasiyanın istehsala tətbiq edilməsində müəssisənin müxtəlif struktur bölmələrinin iştirak dərəcəsi onun fəaliyyət sferası və istehsal etdiyi məhsulun xarakteri ilə müəyyən edilir. Beynəlxalq təcrübədə istehlak əmtəələri istehsal olunan müəssisələrdə yeni məhsullara münasibətdə müəssisənin siyasətinin müəyyən edilməsində başlıca rol marketinq üzrə mütəxəssislərə ayrılır. İstehsal təyinatlı məhsullar istehsalı üzrə ixtisaslaşan müəssisələrdə isə innovasiya siyasətinin müəyyən edilməsində elmi-texniki və layihə-konstruktor bölmələri daha mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Adətən yeni məhsulun istehsalı məqsədi ilə innovasiyanın tətbiq edilməsi təşəbbüsünün marketinq fəaliyyəti üzrə mütəxəssisdən daxil olması marketinq tədqiqatlarının nəticələrinə əsaslanır. Belə ki, marketinq tədqiqatları nəticəsində bazardakı tələb və təklif haqqında, bazara analoji məhsullar çıxaran rəqiblər haqqında, müəssisənin texnoloji tələbatları və imkanları haqqında informasiyalar əldə edilir.

Yeni məhsulların işlənib hazırlanması ideyası müəssisənin elmi-texniki və layihə-konstruktor bölməsindən daxil olursa, bu, yeni ideyaların toplanması və yığılması üzrə məqsədyönlü tədqiqatlar aparılmasının, hər hansı bir konkret ideya və perspektivli məhsul haqqında daxil olan informasiyanın müntəzəm olaraq öyrənilməsinin, bu sahədə tədqiqatlar aparılmasının nəticəsi kimi qəbul edilməlidir.

İnnovasiya prosesinin idarə edilməsi və tənzimlənməsi

İnnovasiyanın gözlənilən iqtisadi səmərəliliyinin təmin edilməsi üçün onun istehsala tətbiq edilməsi prosesi ciddi şəkildə təşkil və idarə edilməlidir. İnnovasiya prosesinin təşkili və idarə edilməsi məzmunca aşağıdakı məsələləri əhatə etməlidir:

- yeni məhsulların istehsalı üzrə fəaliyyətin təşkilini və proqnozlaşdırılmasını;
- yeni məhsulların istehsalı üçün materialların, resursların seçilməsini;

- yeni məhsullar üzrə xərclərin, istehsalın həcmünün müəyyənləşdirilməsini;
- yeni məhsulların satışının nəzərdə tutulduğu bazarının tədqiqini;
- yeni məhsulların bazar tutumunun müəyyən edilməsini;
- yeni məhsulların satış formalarının təşkilini (vasitəçilərin, sifarişçilərin seçilməsini, pərakəndə, topdansatış ticarəti və s.);
- satış qiymətlərinin kompleks təhlilini, satış qiymətinin son həddinin müəyyənləşdirilməsini.

İnnovasiya prosesinin idarə edilməsi aşağıdakı fəaliyyət növlərilə bilavasitə bağlı olur:

- beynəlxalq miqyasda və ölkə daxilində meydana çıxan yeni ideyaların, texnologiyaların, yeniliklər haqqında informasiyaların toplanması, öyrənilməsi və sistemləşdirilməsilə;
- aşkara çıxarılmış yeni ideyaların seçilməsi, onların həyata keçirilməsinin mümkünlüyünün müəyyən edilməsilə;
- yeni məhsula potensial bazar tələbatının öyrənilməsilə (uzunmüddətli mal ala biləcək tərəfdaşların müəyyən edilməsilə);
- yeni məhsulun istehsalı prosesinin təşkil edilməsilə;
- innovasiya prosesinin idarə edilməsinin təşkilatı formalarının təkmilləşdirilməsilə;
- yeni məhsulun istehsalatda tətbiqi haqqında qərarın qəbul edilməsilə.

Bütövlükdə müəssisə miqyasında yeni ideyaları irəli sürmək, onları nəzarətdə saxlamaq və alınmış nəticələri qiymətləndirmək innovasiya prosesinin idarə olunmasının əsas məqsədidir. İnnovasiyaların idarə olunmasının əsasında yenilikçilərin, ixtiraçıların və müəssisənin fəaliyyətinin nəticələri üçün məsuliyyət daşıyanların mütəmadi əməkdaşlığı dayanır. İnnovasiya prosesinin idarə edilməsi ilə məşğul olan menecerlər yaradıcılıq proseslərinin səmərəli idarə olunması üçün ona mane olan halları tapmalı və aradan qaldırmalı, motivasiyanı təmin etməli, müəssisədə şəxsi və qrup innovasiya təşəbbüsçülüğünü dəstəkləyəcək münasibətləri formalaşdırmalıdır. Ancaq nəzərə almaq lazımdır ki, yalnız uzunmüddətli perspektivdə yaradıcı işçilər və onların fəaliyyətinin nəticələri qiymətləndirilə bilər. Ona görə də, innovasiya fəaliyyətini idarə edən menecerlər sərt, müfəssəl nəzarətə bel bağlamamalıdır. Təkrarlanan əməliyyatlar üçün tətbiq edilə bilən metodlar yaradıcılıq fəaliyyətinə nəzarət zamanı tamamilə qeyri-adekvat ola bilər. İnnovasiya prosesinin həyata keçirilməsinə nəzarətin mahiyyətini bu prinsiplə ifadə etmək olar - yaradıcılığa kömək göstərin, ona mane olan hər şeyi aradan qaldırın.

İnkişaf etmiş ölkələrin qabaqcıl müəssisələrinin, şirkətlərinin təcrübəsi göstərir ki, innovasiya fəaliyyəti bir qayda olaraq yüksək risklə bağlıdır. Ona görə də bir çox sahibkarlar innovasiyaların istehsalata tətbiqində tərəddüd

edirlər. Bu isə bütövlükdə ölkə iqtisadiyyatının inkişafının ləngiməsinə səbəb olur. Ona görə də innovasiyaların istehsalata tətbiq edilməsi prosesinin dövlət tənzimlənməsinə ehtiyac vardır. Dövlətin tənzimləmə mexanizmi bazar iqtisadiyyatı şəraitinə uyğunlaşa bilən innovasiya biznesinin yaranmasının stimullaşdırılmasını, istehsalın yenidən qurulması və elmi təşkilatların fəaliyyət istiqamətlərinin məqsədyönlü, adekvat dəyişilməsini və elmi-texniki kompleksin təşkilati strukturunun yenidən qurulmasını əhatə etməlidir. Bunlarla yanaşı, innovasiyaların istehsalata tətbiq edilməsi prosesinin dövlət tənzimlənməsi mexanizmi, eləcə də, aşağıdakıları nəzərdə tutmalıdır:

- innovasiyaların tətbiqi üçün ölkədə əlverişli iqtisadi şəraitin yaradılmasını, maliyyə vəsaitlərinin istehsalata cəlb edilməsi prosesinin stimullaşdırılmasını təmin edən əlverişli maliyyə-kredit siyasətinin yeridilməsini;
- istehsal sahibkarlığı sferasında rəqabəti təmin edən qanunvericilik sisteminin yaradılmasını;
- istehsal sahibkarlığı ilə məşğul olan təsərrüfat strukturlarının istehsal etdiyi yeni məhsullara dövlət sifarişləri sisteminin formalaşdırılmasını və bunun üçün məqsədli maliyyələşdirmənin tətbiqini;
- istehsal sahibkarlığı ilə məşğul olan təsərrüfat strukturları ilə elmi təşkilatların kooperasiyasının dəstəklənməsini;
- innovasiya fəaliyyətinə şərait yaradan investisiya iqliminin formalaşdırılmasını;
- innovasiyanı istehsalata tətbiq edən təsərrüfat subyektlərinə güzəştli kreditlərin verilməsi mexanizminin işlənilməsinə hazırlanmasını;
- elmi, elmi-texniki və innovasiya fəaliyyəti ilə məşğul olan müəssisələr şəbəkəsinin yaradılmasının stimullaşdırılmasını;
- innovasiyanı istehsalata tətbiq edən sahibkarlıq strukturlarının dövlət tərəfindən hüquqi qorunmasını və dəstəklənməsini;
- innovasiya prosesini həyata keçirən və istehsalla məşğul olan sahibkarlıq strukturlarına dövlət tərəfindən vergi, kredit, gömrük, amortizasiya, icarə güzəştlərinin verilməsini;
- innovasiya fəaliyyəti ilə məşğul olmaq istəyən sahibkarlıq strukturlarının dövlət tərəfindən zəruri informasiya ilə təmin edilməsini;
- yeni məhsulların sertifikatı, onların reklamı ilə bağlı işlərin aparılmasında sahibkarlara dövlət tərəfindən kömək göstərilməsini və s.

Nəticə

Bazar iqtisadiyyatı şəraitində ölkə iqtisadiyyatının inkişafı xeyli dərəcədə istehsal sahibkarlığının inkişafı ilə bağlıdır. Əmtəə bazarlarının istənilən məhsulla dolu olduğu indiki şəraitdə istehsal sahibkarlığı ilə məşğul olan təsərrüfat strukturları yalnız mütəmadi olaraq innovasiyanı istehsalat tətbiq etməklə sabit, səmərəli fəaliyyət göstərə, rəqabət mübarizəsində qalib gələ və ölkə iqtisadiyyatının inkişafına öz töhfəsini verə bilər. Məhz buna

görə də müasir şəraitdə istehsal sahibkarlığının innovasiya təminatı ölkə iqtisadiyyatının inkişafının zəruri şərtinə çevrilmişdir.

İnkişaf etmiş ölkələrin qabaqcıl müəssisələrinin, şirkətlərinin təcrübəsi göstərir ki, innovasiya fəaliyyəti bir qayda olaraq yüksək risklə bağlıdır. Ona görə də bir çox sahibkarlar innovasiyaların istehsalata tətbiqində tərəddüd edirlər. Bu sahədə sahibkarların tərəddüdlərinin aradan qaldırılması, innovasiyaların istehsalata tətbiq edilməsində sahibkarlıq strukturlarının maraqlarının təmin edilməsi üçün milli innovasiya sisteminin yaradılmasına və inkişafına nail olmaq lazımdır. Ancaq nəzərə alınmalıdır ki, milli innovasiya sisteminin yaranması və formalaşmasına mane olan bir sıra amillər də vardır ki, onları da aradan qaldırmadan bu sistemin yaranması mümkün deyil. Bu amillərdən biri innovasiya fəaliyyətinə dövlət dəstəyinin son dərəcə zəifliyidir. Bu amilin aradan qaldırılması üçün innovasiya fəaliyyəti dövlət tərəfindən dəstəklənməli və tənzimlənməlidir.

Ədəbiyyat

1. Əliyev T.Q. İstehsal sahibkarlığının inkişafının sosial-iqtisadi problemləri. Bakı, "Elm", 2007.
2. Горфинкель М.Я. Предпринимательство. М.: ЮНИТИ, 2009.
3. Журавлев П.В. и др. Экономика предприятия и предпринимательской деятельности. М.: Экзамен, 2008.
4. Лапуста М.Г. Предпринимательство. М.: Инфра, 2008.
5. Шумиетер Й. Теория экономического развития. М.: Прогресс, 1982.

Р.Алиев

Инновационное обеспечение производственного предпринимательства

Резюме

В статье рассматриваются факторы, влияющие на формирование предпринимательства, сущность и этапы инновационного обеспечения производственного предпринимательства, виды инновации и методы оценки эффективности нового продукта, механизм управления и регулирования инновационного процесса. В статье также приводятся соответствующие выводы о необходимости инновационного обеспечения производственного предпринимательства для развития экономики страны.

R.Aliyev

Innovative maintenance of productive entrepreneurship

Summary

The article discusses the factors influencing the formation of entrepreneurship spirit and innovative steps to ensure productive entrepreneurship, innovation types and methods of evaluating the effectiveness of a new product, the mechanism of control and regulation of the innovation process. The article also provides the appropriate conclusions on the need to provide innovative industrial business for the economic development of the country.

Xülasə

Məqalədə sahibkarlığın formalaşmasına təsir edən amillər, istehsal sahibkarlığının innovasiya təminatının mahiyyəti və mərhələləri, innovasiyanın növləri və yeni məhsulun səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi metodları, innovasiya prosesinin idarə edilməsi və tənzimlənməsi mexanizmi şərh edilir. Məqalədə həmçinin ölkə iqtisadiyyatının inkişafı üçün istehsal sahibkarlığının innovasiya təminatının həyata keçirilməsinin zəruriliyi barədə müvafiq nəticələr çıxarılır.